

GYÖKERESEN ÁTALAKUL A KÖZIGAZGATÁSI RENDSZERÜNK

Az új kormánypolitika fontos feladatául tűzte ki az állam ésszerű és hatékony működtetését. Ennek érdekében 2013-ig a területi közigazgatási rendszer átfogó, történelmi léptékű átalakítására kerül sor, melynek két legfontosabb eleme a széttagolt területi közigazgatási szervezetrendszer egységesítése és az egyablakos ügyintézési rendszer kialakítása. A regionális államigazgatási hivatalok helyett 2010. szeptember 1-jétől ismét megyei szinten működnek a közigazgatási hivatalok, s ezek jogutódjaiként 2011. január 1-jétől 15 szakigazgatási szerv integrációjával – megkezdték működésüket a fővárosi és megyei kormányhivatalok. Január elsejétől az egyablakos ügyintézési rendszer kialakításának első fázisaként az ország 29 pontján megnyitottak a kormányhivatalok integrált ügyfélszolgálati irodái is, az ún. „Kormányablakok”. Kecskeméten a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal szervezetét Dr. Kovács Miklósné Dr. Molnár Iлона főigazgató irányítja, akit arra kértünk, nyújtson betekintést Olvasóink számára az új közigazgatási rendszer működésébe.

- A kormányátalakítás után több alapvető feladatot tűzött ki a kormány. Ezek sorában kulcsfontosságúnak tekinti a „Jó Állam” megteremtését, ami azt jelenti, hogy a mindennapok emberének legyen ez jó. Az állampolgárok ne érezzék kiszolgáltatva magukat a hatóságok kénye-kedvének, hanem lehetőség szerint egy hivatalban „egy ablaknál” tudják ügyeiket intézni. Az elmúlt időszak tapasztalatai mutatták, hogy számtalan engedélyező és szakhatósági szinten működő hivatal foglalkozik a polgárok ügyeivel. Az ideális az, ha ők maguk is együttműködnek a gyors és korrekt ügyintézés érdekében. Ezt szolgálja az új rendszer kiépítése, ahol már nem az ügyfél szerzi be hivatalból hivatalba járva (sokszor több hónapos, fél éves átfutással) a különböző szakhatósági véleményeket, hanem helyette az igénybenyújtást követő harminc napon belül – futárszolgálat segítségével – a Kormányhivatal kéri be a szükséges iratokat a vele együttműködő, illetve közvetlenül hozzá tartozó hatóságoktól.

Jogos, eddig kellőképpen nem preferált állampolgári elvárás még a „Jó Állammal” szemben, hogy az ügyintézés ne csak gyors és eredményes legyen, hanem a hivatali alkalmazottak a tájékoztatás, tanácsadás, útbaigazítás szintjén a döntéshez, mérlegeléshez szükséges jogi és végrehajtási információk nyújtásával is segítsék az ügyfeleket. Már korábbi beosztásomban is fontosnak tartottam, a Kormányhivatalban pedig elsődleges szemponttá vált, hogy munkatársainknak nem azt kell tudni, hogy mi miért nem elintézhető, azaz milyen indokkal utasítható el egy kérés, hanem azt kell megtalálniuk – éppen azért, mert a jogszabályokban az ügyfélnél jóval járatosabbak –, hogy jogszabályi megfelelésekkel milyen módon oldható meg az adott probléma. A gyakorlat azt mutatja, hogy sokszor elég egészen kis dolgokat megváltoztatni az ügyfél kérelmében ahhoz, hogy egy ésszerűen megalapozott kérés teljesíthetővé váljon. Ez a fajta konzultáció, szakmai segítségnyújtás az a plusz, ami a Kormányhivatal munkáját minőségében is magas szintre emeli. Természetesen ehhez jól képzett, széles körben jártas, nagy tapasztalatokkal bíró, ügyfélbarát gondolkodású, támogató hozzáállású munkatársak kellenek, akiknek folyamatos képzésére is igen nagy gondot fordítunk. Kommunikációs és csapatépítő tréningeken vesznek részt, a mosoly például számukra „kötelező”. A magasan kvalifikált hivatali apparátus mellett legalább ilyen fontos a hatóságok együttműködése, ami sokkal kézenfekvőbb abban a rendszerben, amikor „egy csapatban” dolgoznak, és annak felelős – értsd úgy is, mint „felelősségre vonható” – tagjaiként végzik a rájuk eső feladatokat.

A hatékonyság növekedése nemcsak a minőség javulásával mérhető, hanem azzal is, ha olcsóbbá tesszük a rendszer működtetését. Ezt szolgálja az integráció. A megyei közigazgatási rendszer kialakításánál fontos szempont volt a hatékonyság strukturális és

tárgyi feltételeinek megteremtése. Az alapvető tevékenységet gyakorló hatóságok közül országosan 17-et integráltak egy szervezetbe. Megyénkben 15-öt, mert a műemlékvédelmi és kereskedelmi hatóság régiós szintű maradt. Ezzel az előzőekben erőltetetten régiós szinten működő szakhatóságok is meggyésítve lettek, s a Kormányhivatal részeként működnek.

- A közigazgatás megyei rendszerének visszaállítását a legtöbben pozitívan fogadták. Mások szerint a régiósítás egyik legfőbb érve annak idején az volt, hogy a történelmi hagyományokkal szemben a régió jobban megfelel a mai gazdasági, társadalmi realitásoknak. Ön hogy látja ezt?

- A magyar állami közigazgatási rendszerben a megyéknek nemcsak komoly történelmi múltjuk van, hanem ezt kialakító létjogosultságuk is, gondoljunk például arra, ahogyan maguk a megyehatárok kialakultak. Gazdaságföldrajzi adottságok megoszlása szerint minden megyében mások a természeti, gazdasági, társadalmi körülmények, és mások az emberek is. Aki találkozott már Békéscsabán élő emberekkel, tudja, hogy mi, Bács megyében élők, a magunk dolgairól másképp gondolkodunk, s ez így természetes. Minden probléma igazán a maga értő közegében orvosolható felelősen és jól. A régiók esetében mesterségesen húzták meg a határokat. Bennünket például egy teljesen más problémakörrel küzdő Békés, illetve Csongrád megyéhez kapcsolnak. A régiós rendszerben dolgozók számára ennek indokaként leginkább az uniós elvárást jelölték meg. Már akkor nyilvánvaló volt, hogy a régió fogalma kissé sajátosan lett hazai viszonyokra adaptálva. A félmagyarországnyi, EU-alapító tag Hollandiában például 14 régió (tartomány) működik, ami területi arány-összevetésben megközelítőleg megfelel a mi 19 megyénknek. Azt kell, hogy mondjam, a megyéink erőszakos összekapcsolásával egy félreértelmezett uniós elvárásnak próbáltunk megfelelni. Ez most, a megyei rendszerű közigazgatás 2010. szeptember elsejei visszaállításával ismét a helyére került. Egyúttal megoldódott egy régiós rendszerben gondot okozó alkotmányossági probléma is: helyreállt az önkormányzatok határozatainak, döntéseinek törvényességi felügyelete. A Kormányhivatalok törvényességi ellenőrzését, észrevételeit az önkormányzatoknak és kisebbségi önkormányzatoknak nagyon komolyan kell venni. A Kormányhivatal központi hivatala (törzshivatala) első- és másodfokú hatósági szervként is működik. Elsőfokú funkciót lát el például a kisajátításoknál, másodfokú hatósági feladata van építéshatósági ügyekben.

- A felsoroltakon kívül milyen feladataik vannak még?

- A Kormányhivatal törzshivatalának központosított funkcionális feladatokat kell ellátni a sokrétű szakmai feladatokkal bíró egész Kormányhivatal számára. A pénzügyi, számviteli, gazdálkodási, humánpolitikai és informatikai feladatok centralizálva lettek. A gyakorlatban ez a törzshivatal szolgálja ki az integrációba bekapcsolt, tizenöt különböző szakmai feladatot ellátó szakigazgatási szervet. A megfelelő működtetés első lépéseként megalkottuk a működési szabályzatainkat és ügyrendünket a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által létrehozott jogi szabályozás mentén, ami a szervezeteink egységes működési rendjének kialakítására, egységes hatósági eljárások követésére, s az ügyfelekkel való egységes bánásmód bevezetésére irányul. Korábban szokatlan eljárásrendeket vezettünk be, amelyek talán épp szokatlanságuk folytán nagyon hatékonyak bizonyultak.

További fontos feladatunk az ügyintézés minőségének emelése. Ezt szolgálja egy új modellkísérlet indítása: a Kormányablak megnyitása. Az egyablakos ügyfélszolgálat a megyénkben egyelőre csak Kecskeméten működik, ahol személyesen lehet ügyeket intézni, de lehet az ott rendelkezésre álló informatikai rendszer segítségével ügyfélkaput is nyitni. A Kormányablak mögött munkatársaink naponta futárral juttatják el a szakhatóságok felé a továbbítandó iratanyagokat. A beadástól számított 30 napon belül igyekszünk a kéréseknek eleget tenni. Ha több szakhatóság véleményezésére, engedélyezésére van szükség, ez

korábban hónapokat vett igénybe, mert minden hatóságnak 15 napja van a reagálásra. A mostani rendszerben, mivel a kéréseket egy ütemben továbbítjuk, minden irányból beérkezik 15 napon belül a véleményezés, ami lényegesen meggyorsítja a lebonyolítás folyamatát.

Az eljárásrend egyszerűsítése mellett feladatunk, hogy egyszerűsítsük a jogszabályi rendszert, lásd: dereguláció. Kormányhivatalunk a túlszabályozottság mértékének csökkentése érdekében épp most küldött el a minisztériumba egy hatvanoldalas módosító javaslatcsomagot, amelyben a különböző szakigazgatási szerveink gyakorlati tapasztalataik alapján jogszabály-elhagyásokra és jogszabály-módosításokra tettek javaslatokat.

Folyamatosan bővítjük a Kormányablaknál intézhető ügytípusok körét is, és 2013 januárjára a Kormányablak-hálózatot kiterjesztjük az egész megyére, illetve az egész országra. Mindehhez még az informatikai rendszer igen komoly bővítése szükséges.

- A tervek szerint 2013-ra létrejönnek a Kormányhivatalok járási kirendeltségei is. Milyen ügyeket látnak majd el?

- A járási székhelyeken lesz centralizálva egy olyan ügycsomag, amelyet eddig a jegyzők intéztek. Kormányablakok nemcsak itt lesznek, hanem minden olyan helyen is, ahol eddig okmányirodák működtek. Távlati terveink szerint Kormányhivatalunk a szakigazgatási szervek együttműködésével olyan hivatallá tud válni, melynek kinyújtott karjai harminc kilométeren belül elérhetők, s a Kormányablakokon keresztül majdnem minden ügy elintézhető lesz. Aki ezt igénybe veszi, azt kell éreznie, hogy nem ő van a rendszerért, hanem mindez őérte van. A jelenlegi kistérségek határai részben, de nem egészen egyeznek a leendő járások határaival. A rendszer teljes kiépítésével a Kormányhivatal a hatósági ügyek nagy részét állami kezelésbe veszi.

- Mi indokolja, hogy a Kormányhivatalok révén az állam magához vonja azokat az állami feladatokat, amelyek jelen pillanatban a városi és megyei önkormányzatoknál vannak?

- Ez egy másik vetülete az állami felelősségvállalásnak. A „Jó Államnak” nemcsak a közigazgatási szerveket kell megfelelően működtetni, hanem oda kell figyelnie olyan állami alapfunkciók maradéktalan megvalósulására is, melyek meghatározóak az ország jövője szempontjából. Ilyen alappillére az államnak a köznevelés és az egészségügy. Első lépésként a megyei önkormányzatok intézményeinek működtetését veszi át az állam, átvéve a hozzárendelt ingatlanokat is. Az önkormányzatok közfeladatainak átvételével nagyobb biztonságba kerülnek olyan állami felelősségű feladatellátások, melyek az önkormányzatok finanszírozási gondjaiból adódóan nem mindenhol valósulhattak meg maradék nélkül. Gondolok itt például arra, hogy közintézmények gyermekétkeztetése nem kerülhet veszélybe egy helyi önkormányzat gazdálkodási gondjai miatt sem. Nem szabad megengedni, hogy az állampolgárok akár testi, akár szellemi egészsége veszélyeztetve legyen, ezért most ennek felelőssége közvetlen állami végrehajtással párosul a rendkívül nehéz gazdasági körülmények között. 2012. január 1-jétől megszűnik a megyei önkormányzatok intézményfenntartó funkciója. Tulajdonképpen nem is logikus, hogy a megyei önkormányzat, mint választott testület gazdasági ellátó szervezetként működjön. Feladata jóval inkább a megye ügyeinek az intézése, a megyei területfejlesztési források elosztása, az ehhez biztosított, célzott támogatások felhasználásának szabályozása lesz. Az elképzelések szerint a Kormányhivatalok mellett, de a Kormány megbízott felelőssége alatt létrehoznak majd egy önálló költségvetésű középírányító megyei intézményfenntartó központot. A Kormány megbízott felelőssége alatt ily módon különül el majd el a megyei közigazgatás és a megyei központú intézményműködtetés.

- Az elmúlt kormányzati ciklusokban az önkormányzatok megkapták ugyan az állami feladatellátás jó részét, de nem kaptak hozzá elégséges mértékben forrásokat. A központosított feladatellátással ez a helyzet mennyiben változik?

- Integrált működtetéssel valamelyest olcsóbbá tehető az intézményfenntartás, de nem ez a legfőbb cél. Nem jó, ha mindig pénzben gondolkodunk. A feladatban, illetve ennek biztonságos végrehajtásában kell gondolkodni, ami nem mindig anyagi kérdések függvénye. Az államnak nincs több pénze, ha a saját zsebéből adja, mint ha átteszi az önkormányzatok zsebébe, és onnan adja. A kettő közötti különbség „mindössze” annak garanciája, hogy amit a kötelező feladatok ellátására szán az állam, az valóban odakerül, és nem vész el az önkormányzatok sok egyéb vállalásának feneketlen zsákjában. Az önkormányzatoknak vannak önként vállalt feladataik, melyek – ha nem jól választják meg ezek arányát – nyomasztó súllyal nehezednek rájuk. A központi kezelés eleve kiküszöböli, hogy egy önkormányzat önként vállalt és kötelező feladataira szánt pénzei összekeveredjenek.

- Lehet már tudni, hogy valósul meg az átszervezés a közoktatás területén?

- Politikai egyeztetés kérdése, hogy időben pontosan mikor, de várhatóan a közeljövőben az oktatási intézmények is átkerülnek állami fenntartás alá, de itt sem az a fő cél, hogy az állam működtesse őket, hanem az, hogy biztonságban működjenek. Az önkormányzat visszakérheti az iskoláját, ha akarja, de ebben az esetben – bár továbbra is az állam fogja biztosítani a pedagógusok bérezéséhez és előmeneteléhez szükséges forrásokat – a dologi költségeket neki kell állnia. A működtetés kiadásainak csökkentése érdekében nem kizárt, hogy a megyei intézményfenntartó központok felállása után létrejön az oktatási intézmények működtetésében egy integráció, ami semmiképpen sem jelent szakmai integrációt is, sőt... Elképzelhető, hogy a speciális feladatokat ellátó vagy különleges célokat kitűző iskolák meg tudják valósítani az álmaikat, mert az általános feladatokra egy másik, közeli iskolát lehet kijelölni. Mindezek pontos mikéntje még számtalan tárgyalás és egyeztetés következménye lesz.

- Az igazgatás mai rendszerében, a kormány megbízottal való munkakapcsolatában mennyire látja biztosítottnak a politikai szándék és az igazgatás szakmai szempontjainak egészséges egyensúlyát?

- A közigazgatásnak alapvetően feladata a mindenkori kormányzat szándékainak, jogszabályokban megjelenített döntéseinek végrehajtása. Nem véletlen, hogy a Kormányhivatalok élén kormány megbízott, deklaráltan politikus áll – nálunk Dr. Kerényi János –, aki első számú vezetőként minden jog és felelősség birtokosa. Ő jelenti a kapcsolatot a kormányoldali politikai szándék és a végrehajtás szakmai irányítása között. Szakmai részről a Kormányhivatalok vezetője a főigazgató, aki közigazgatási szakember. A közigazgatásban dolgozó kormánytisztviselőknek kötelező lojálisnak lenni a mindenkori kormánnyal szemben, ugyanakkor a kormány sem tehet meg bármit, hiszen a közigazgatás működését csak jogszabályalkotás vagy jogszabály-módosítás útján befolyásolhatja. Ha kifogásolható egy jogszabály, nekünk akkor is ezt kell követnünk, amíg csak érvényben van. Természetesen kezdeményezhetjük a módosítást. Korábban ennek átfutása igen hosszadalmas volt. Ebből a szempontból a kormány megbízott jelenléte számunkra különlegesen jó, mert rövid utat biztosít a jogszabályokat módosító javaslatainknak. A reagálás közvetlenebb és gyorsabb. Elmondható, hogy a kormány megbízottal való munkakapcsolatban, tiszteletben tartva az első számú vezető jogát és felelősségét, mindketten kölcsönösen segítjük egymást a ránk bízott rendkívüli feladat megvalósulásáért. Ugyanezt a rövidre csatolást szolgálja az is, hogy közvetlenül a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium alá tartozunk, s a főigazgatói értekezleteken elhangzó javaslatainkkal egyből a rendszert tudjuk befolyásoltatni.

(Kada Erika interjúja)